

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ КАНАЛІВ

Полякова Н.О., гр. ГРС-30

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. С.М. Руденко
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Основною метою нашої розвідки стало вивчення відродження тенденцій скрипниківського (харківського) правопису 1928-33 рр. на телеканалі СТБ, виникнення лексичних паралелей як перехідних ланок до нової норми або семантико-конотативної синонімії. Більшість із наведених нижче прикладів прозвучали на СТБ та деяких інших каналах і були занотовані та проаналізовані нами самостійно.

Для орфографічного рівня мовлення СТБ характерна така передача: *етер, еуро, Еуропа, Еспанія, Етіопія, Швейцарія, каварня, Атени* (Афіни), *соціальный, коаліціянт, аудиторія, авкціон, хемія* (хімія), *хемік, магнет, серіал, чемпіон, Азівське море, Севастопіль, Маріюпіль, Дніпропетрівськ, легенда, талерея, барон М'юнтавзен, евакуатор; коливається, забирається, кривні гроші, науківці* тощо.

Для ілюстрації особливостей мовлення на лексико-семантичному рівні можна навести такі приклади: *кошиківка* (баскетбол), *візія* (бачення), *рухавка* (гімнастика), *опука* (м'яч), *скарбниця* (казначейство), *емоційка* (смайлик), *мірило* (масштаб), *уродини* (день народження), *трупарня* (морг), *ніж* (пробій), *литовище* (аеродром), *митар* (податківець), *лузгарики* (насіння), *пилосмок, порохотяг* (пилосос), *піввознавець* (гінеколог), *підойма* (ліфт), *заитрик* (укол), *яйце-сподівайко* (кіндер-сюрприз), *дармовис* (краватка), *парасолька* (розчепіра), *гавчики* (собаки), *надвишка* до пенсії (надбавка), *загратована* Тиошенко (ув'язнена) та інші.

Морфологічний рівень характеризується активним використанням словотворчих суфіксів: *зголоджені люди, автівка, відпочивальник, міліціянт, поліціянт, прем'єрка, прем'єр-міністерка, членкиня, німчиня, продавчиня, неврологиня, педіатриня, синоптикиня, автоперегінці, спортківки, бізнесівець* тощо.

Відмінкові форми невідмінюваних, згідно чинного правопису, іменників: *авта, метра, казина, кіна, на авті, автóm* тощо.

Дослідження показало, що поповнення української мови реабілітованими лексемами, новотворами, запозиченнями, елементами розмовного, професійного мовлення певною мірою порушує вже усталену кодифікацію української літературної мови, актуалізує питання про функціонування літературної норми та її варіантів.

ДІАЛОГ КУЛЬТУР У НОМІНАЦІЯХ ХАРЧУВАННЯ

Ропя В.П., гр. ТХ-19

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. С.М. Руденко
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Мета нашого дослідження – на основі власних польових досліджень під час перебування у Сполучених Штатах Америки проаналізувати, як саме на мовному рівні фіксується діалог української та американської харчових культур.

Номінації їжі, споживаної як в Америці, так і в Україні, можна розглянути в опозиції *здорова їжа/ нездорова їжа*.

Словосполучення *здорова їжа* номінує масив харчових реалій, що мають велику питому вагу в свідомості українців (*домашня їжа: борщі, супи, гарячі варени, тушковані страви, салати*), а для американців є не досить популярним явищем (переважає *смажена їжа та приготована на грилі*). Семантична категорія *споживачі здорової їжі* в свідомості українця асоціюється зі словосполученням *широкі кола населення, американця – групи населення, не обтяжені прискореним темпом життя*. Однак в американській мовній картині світу є кілька відповідників *здорових страв*, спільних з українською мовною картиною. Це звичні для нас *тушковано картопля і картопляне пюре – Potato hashbrown і Mashed potato, яєчня (омлет) – Omelet*. Нечасто споживаються також злакові, *каші – Rice, Oatmeal*.

Словосполучення *нездорова їжа* в українській мовній картині світу має англійський відповідник *fast food*, який, американцями через непотрібність не вживається, оскільки *швидке харчування* є для них щоденною нормою. До цієї категорії належать назви їжі, яку прийнято їсти руками, яка не потребує посуду, столових приборів, подається у вуличних ресторанах та кафе-ресторанах на винос: *french fries, sandwich, wrap, tortillas chips, waffles, chips* (чипси як гарнір до основної страви), *fried pickles* (смажені у фриттурі солоні огірки), *onion rings*. Категорія *споживачі* вербалізується словосполученням *усі групи населення*.

Проведене дослідження переконує в тому, що кожне суспільство в ході своєї історії виробляє особливий символічний (в тому числі й харчовий) код, який дозволяє ідентифікувати свого представника, а для цього слід фіксувати на мовному рівні, зберігати, розвивати і плекати оригінальність і неповторність харчових традицій, зокрема нашої української культурної традиції здорового харчування.